

Siemenkaupan markkina- valvonnan ja sertifiointin raportti 2021

6500/00.01.02.00.01/2021

RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Päiväys:	04.05.2022	Asianumero:	6500/00.01.02.00.01/2021
Ruokavirasto			
Linja, osasto ja/tai yksikkö:	Elintarvikeketjulinja, kasvintuotannon osasto , siemenyksikkö		
Hyväksyjä:	Leena Pietilä		
Laatija/laatijat:	Ritva Vallivaara-Pasto, Terhi Puisto		
Lisätietoja:			

1	ARVIO VALVONNAN VAIKUTTAVUUDEN TOTEUTUMISESTA	4
2	SIEMENKAUPAN MARKKINAVALVONTA JA MAAHANTUONTI	5
2.1	Valvontasuunnitelman toteutuminen	5
2.2	Toiminnan ja tuotteiden säännöstenmukaisuus.....	7
2.2.1	Todetut puutteet ja niiden yleisyys	7
2.2.2	Puutteiden analyysi	8
2.3	Ennaltaehkäisevät ja korjaavat toimenpiteet	9
2.3.1	Toimijoiden säädösten tuntemuksen varmistaminen	9
2.3.2	Toimijoille annetut seuraamukset ja puutteiden korjaamistoimenpiteiden varmistaminen	9
2.3.3	Valvontajärjestelmään liittyvät korjaavat toimenpiteet	10
2.4	Toiminnan resurssit	11
2.5	Auditoinnit, arviointi- ja ohjauskäynnit ja muu saatu palaute	12
2.6	Muutokset seuraavien vuosien toimintaan	13
3	GM-VALVONTA	14
4	SIEMENTEN SERTIFIointi	14
4.1	Kylvösiementen sertifiointi-, viljelystarkastus- sekä kenttäkoetoiminta	14
4.2	Toiminnan ja tuotteiden säännöstenmukaisuus.....	15
4.2.1	Todetut puutteet ja niiden yleisyys	15
4.2.2	Puutteiden analyysi	16
4.3	Ennaltaehkäisevät ja korjaavat toimenpiteet	17
4.3.1	Toimijoiden säädösten tuntemuksen varmistaminen	17
4.3.2	Toimijoille annetut seuraamukset ja puutteiden korjaamistoimenpiteiden varmistaminen ..	17
4.3.3	Valvontajärjestelmään liittyvät korjaavat toimenpiteet	18
4.4	Toiminnan resurssit	19
4.5	Auditoinnit, arviointi- ja ohjauskäynnit ja muu saatu palaute	19
4.6	Muutokset seuraavien vuosien toimintaan	20
5	SIEMENPAKKAAMOTOIMINTA	20
5.1	Pakkaamojen hyväksymismenettely	20
5.2	Toiminnan ja tuotteiden säännöstenmukaisuus.....	20
5.2.1	Todetut puutteet ja niiden yleisyys	21
5.2.2	Puutteiden analyysi	21
5.3	Ennaltaehkäisevät ja korjaavat toimenpiteet	21
5.3.1	Toimijoiden säädösten tuntemuksen varmistaminen	21
5.3.2	Toimijoille annetut seuraamukset ja puutteiden korjaamistoimenpiteiden varmistaminen ..	21
5.4	Toiminnan resurssit	21
5.5	Auditoinnit, arviointi- ja ohjauskäynnit ja muu saatu palaute	22
5.6	Muutokset seuraavien vuosien toimintaan	22
6	LAJIKKEET	22
6.1	Lajikkeiden rekisteröinti	22
6.2	Lajiketestaustoiminta (DUS)	22
6.2.1	Toiminnan ja tuotteiden säännöstenmukaisuus.....	22
6.2.2	Muutokset seuraavien vuosien toimintaan	23
7	MUUTOSTRENDIT SIEMENTARKASTUKSESSA.....	23

1 ARVIO VALVONNAN VAIKUTTAVUUDEN TOTEUTUMISESTA

Kaiken markkinoitavan siemenen on oltava virallisesti sertifioitua tai hyväksyttyä. Asiakas tekee aina aloitteen siemenen sertifiointiin. Sertifiointiprosessiin kuuluvat siementuotannossa olevien peltojen viljelystarkastukset, virallinen näytteenotto, laboratorio- ja kenttäkoetarkastukset, siemenien sertifiointi ja vakuustodistusten painaminen. Sertifiointiprosessiin kuuluvat kiinteästi myös viljelystarkastajien ja näytteenottajien koulutus, valtuutus ja valvonta. Myös uusille kasvilajikkeille suoritettava lajiketestausta liittyy läheisesti siementarkastusprosessiin.

Siementen sertifiointin vaikuttavuutta koskevana strategisena tavoitteena on varmistaa, että markkinoilla olevat siemenet ovat sertifioituja ja näin täyttävät säädöksissä asetetut laatuvaatimukset.

Sertifiointi takaa sen, että markkinoilla oleva kylvösiemen on oikeaa lajiketta, laadullisesti hyvää ja varmistaa omalta osaltaan pelloilta korjattavan sadon määrää ja laatua. Sertifioimattoman siemenen kauppa on osa harmaata taloutta, vaikuttaa lajikejalostajien saamiin korvauksiin jalostustyöstä ja saattaa vaikuttaa omalta osaltaan viljelijän saaman sadon määrään ja laatuun. Pitkällä tähtäimellä sertifioimattoman siemenen kauppa voi vaikuttaa ruokaturvaan. Toimiva siemenen markkinavalvonta on siemenpakkaamoiden, siementuottajien ja kasvinjalostajien etu.

Koronapandemian aiheuttama poikkeuksellinen tilanne jatkui. Ruokaviraston etätyömääräys jatkui niiden tehtävien osalta, jotka voitiin tehdä etänä. Kaikki sertifiointiin tulevat erät saatiin kuitenkin sertifioitua kevään aikana ja eikä poikkeukselliseen toimintaan jouduttu turvautumaan. Viljelystarkastukset pystyttiin tekemään normaaliin tapaan samoin kuin kenttäkoetarkastukset Loimaan koekentällä. Lähes kaikki koulutukset pidettiin etänä. Sertifiointiin liittyvät tarkastukset tehtiin normaaliin tapaan.

Viljakasvien siementä sertifioitiin vuosiin 2017-2020 verrattuna keskimäärin ja nurmi- ja rehukasvien siementä sekä siemenperunaa keskimääräistä enemmän. Viljakasvien siemenen itävyys oli keskimääräistä. Siementä jäi varastoon edellisiä vuosia enemmän (tilanne tarkastuskauden lopussa 2021).

Kasvukauden sääolosuhteiden olivat vaihtelevat. Toukokuu oli kylmä ja sateinen, mikä viivästytti kylvöjä koko maassa useammalla viikolla. Kylvöajan pitkittyessä viljeltäviä lajeja ja lajikkeita jouduttiin vaihtamaan. Kesä-heinäkuu olivat poikkeuksellisen kuumat ja paikoitellen myös erittäin kuivia. Alueellista vaihtelua oli kuitenkin jopa maakuntien sisällä. Elokuussa sateet haittasivat paikoitellen puinteja. Satotaso jäi poikkeuksellisen alhaiseksi, koko Suomen osalta n. 70 % keskimääräisestä sadosta saatiin korjattua. Erityisesti aikaisten ohrien ja härkävavun sato oli heikko. Syysvehnää mennyt kasvukausi suosi.

Lajikeluetteluun hyväksyttiin pohjosiin kasvuolosuhteisiin soveltuvia lajikkeita, joista suurelle osalle lajiketestausta tehtiin Ruokavirastossa.

Siemenkaupan markkinavalvonnan tavoitteena on, että markkinoilla olevat siemenet täyttävät siemenlain mukaiset vaatimukset. Tavoitteena on myös, että alalla toimivat toimijat tuntevat säädökset ja sitä kautta myös markkinoitavien siementen vaatimukset täyttyvät.

Markkinavalvontaa tekevät ELY-keskukset, joiden teemoittaminen jatkui. Painopisteitä tarkistettiin ja erityiskohteena oli perunan siemenkauppa. Valvontaan vaikutti COVID-19

pandemiatilanne. Etävalvonnat pystyttiin toteuttamaan, samoin valvontanäytteitä otettiin. Paikan päällä tehtävät valvontakäynnit jäivät vähiin. Valvontamenetelmien kehittämisessä osallistuttiin etäkaupan valvonnan ja rikollisuuden torjumisen kehittämiseen tähtääviin ryhmiin ja työpajoihin.

Avoimessa tiedossa julkaistaan runsaasti reaaliaikaista tilastotietoa siemensertifiointista ja siihen liittyvistä osa-alueista siementoimijoille, muille viranomaisille, oppilaitoksille, neuvojille ja muille asiasta kiinnostuneille.

2 SIEMENKAUPAN MARKKINAVALVONTA JA MAAHANTUONTI

2.1 Valvontasuunnitelman toteutuminen

Siemenkaupan markkinavalvonnassa on käytössä teemoittaminen eli siementen, rehujen ja lannoitteiden valvonnan resurssien jako vuorovuosina eri ELY-keskuksille. Vuonna 2021 siemenkaupan markkinavalvonnan teema-ELYinä olivat Kaakkois-Suomen, Lapin, Pohjanmaan, Pohjois-Karjalan sekä Satakunnan ELY-keskukset. Teema-ELY-keskuksille suunnataan runsaasti resursseja ja näissä on tavoitteena tehdä normaalia enemmän siemenkaupan markkinavalvontaa. Muilla ELY-keskuksilla oli vain vähän resursseja käytössä siemenkaupan markkinavalvontaan.

Valvonnan painopisteenä vuonna 2021 olivat sertifioidun siemenen lehti- ja internetmarkkinoinnin seuranta ja valvonta, valvontanäytteenotto kuluttajille markkinoitavien vihanneskasvien siemenistä, perunan siemenen alkuperävalvonta sekä hylättyjen viljelysten käytön valvonta. Resurssien puitteissa tuli lisäksi tehdä siemenliikkeiden ja -pakkaamojen valvontaa sekä saattaa alueen toimijoiden rekisteritietoja ajantasalle. Yhtenä valvonnan osa-alueena oli myös tiedotus, koulutus ja neuvonta siemenen markkinoinnin vaatimuksista.

COVID-19 pandemiatilanne ei vuonna 2021 vaikuttanut valvontojen suorittamiseen enää niin paljon kuin edellisenä vuonna. ELY-keskusten välisissä valvontojen toteutumisasteissa oli kuitenkin hajontaa. Valvontasuunnitelman toteutumisasteen keskiarvo oli 96 %. ELY-keskuksittaiset valvontasuunnitelman toteutumisprosentit löytyvät taulukosta 8.

Teema-Elyjen alueella hylättyjen viljelysten määrä, joihin valvontaa kohdistetaan, oli tavanomaista vähäisempi. Hylättyjä viljelyksiä valvottiin kirjallisesti 22 viljelyksen osalta.

Valvontanäytteitä vihanneskasvien siemenistä otettiin 53 kpl. Näytteet otettiin tarhaherne-, lehtisalaatti-, lehtikaali-, porkkana- ja persiljaeristä. Vuonna 2021 valvonta- ja reklamaationäytteitä otettiin yhteensä 56 kpl (Taulukko 2).

Taulukko 2. Valvonta- ja reklamaationäytteiden määrät vuosina 2017 - 2021.

Lajiryhmä/ Näytetyyppi	2017	2018	2019	2020	2021
Viljakasvit	3	4	8	1	1
Nurmi- ja rehukasvit	22	25	22	5	1
Öljy- ja kuitukasvit	-	1	1	1	-
Seokset	-	2	-	7	1
Vihanneskasvit	1	-	-	-	53
GMO		4	-	-	4

Siemenkaupan valvontaa tekivät ELY-keskusten tarkastajat ja Ruokaviraston oma tarkastaja. Toimijoihin kohdistuvia tarkastuksia tehtiin Ruokavirastossa ja ELY-keskuksissa yhteensä 278. Valvonnan resurssia kohdennettiin tämän lisäksi myös siemenilmoitusten seurantaan lehdissä ja internetissä sekä tiedotukseen valvojasta valmentajaksi teeman mukaisesti. Edellisvuoteen verrattuna valvontojen kohdentumisessa ja tarkastusmäärissä palattiin normaalimmalle tasolle (Taulukko 3). Vihanneskasvit valvontänäytteenoton kohteena lisäsivät erityisesti vähittäiskauppaan kohdentuvia tarkastuksia. Siemenpakkaamoissa ja siemenliikkeissä paikan päällä tehtäviä tarkastuksia pystyttiin myös tekemään, koska COVID-19 tilanne oli rauhallisempi. Viljelijöihin kohdistuvat tarkastukset tehtiin pääasiassa etätarkastuksina hylättyjen viljelysten sadon käytön ja perunan siemenen alkuperän valvontoina.

Taulukko 3. Valvontatarkastusten määrä vuosina 2020 - 2021.

	Valvontatarkas- tukset, yhteensä	Valvontatarkas- tukset, ELY-keskukset	Valvontatarkas- tukset, Ruokavirasto	Valvontatarkas- tukset, yhteensä
Vuosi	2020	2021	2021	2021
Määrä	kpl	kpl	kpl	kpl
Siemenpakkaamot	10	8	9	17
Siemenliikkeet	15	32	3	35
Viljelijät	181	136	3	139
Vähittäis- ja torikauppa ym.	11	87	-	87
Yhteensä	217	263	15	278

Maahantuonti tasaantui vuoden aikana. Toimijat ja yksityiset maahantuojat tunsivat edellisvuoteen verrattuna paremmin muuttuneet kasvinterveyssäädökset ja toivat maahan eriä, jotka olivat säädösten mukaisia. Yksityinen tuonti väheni jo edellisenä vuonna ja yksityiset maahantuojat osasivat tarvittaessa hankkia kasvinterveystodistuksen. Neuvontaa toimijoille ja yksityisille maahantuojille jatkettiin ja nettisivuja selkeytettiin tältä osin. Tuonti-ilmoituksia tehtiin 36 (taulukko 4). Tuontilupia myönnettiin 10 kappaletta koetarkoituksiin ja jalostuksen käyttöön sekä lajeille tai lajikkeille, jotka eivät ole lajikeluettelossa.

Taulukko 4. Kylvösiementen tuonnin tarkastusmäärät tarkastuskohteittain vuosina 2017-2021.

Tarkastuskohde	2017	2018	2019	2020	2021
Tuontitodistusten hyväksymistarkastuksia	582	551	567	641	609
Tuonti-ilmoituksia	69	62	78	29	36
Tuontilupia	9	7	6	9	10

2.2 Toiminnan ja tuotteiden säännöstenmukaisuus

2.2.1 Todetut puutteet ja niiden yleisyys

Siemenkaupan markkinavalvonnassa puutteita havaittiin taulukon 5 mukaisesti yhteensä 61 kpl. Määrällisesti eniten puutteita esiintyi toiminnan ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönnissä sekä sertifioidun siemenen markkinoinnissa. Valvontanäytteistä kahdentoista erän laatuvaatimukset 64 tutkitusta erästä (19 %) eivät täyttyneet.

Taulukko 5. Siemenkaupan markkinavalvonnassa 2021 havaitut puutteet.

Kpl	Puutteen kuvaus
11	Markkinoitu sertifioidun siementä
12	Erän laatuvaatimukset eivät täyttyneet
25	Ilmoitusvelvollisuus toimijarekisteriin laiminlyöty
3	Vakuustodistuksissa puutteita / markkinoitu ilman
5	Kauppaeräkohtaisessa tiedostonpidossa puutteita
3	Markkinointi avatusta pakkauksesta
2	Puutteita siementen varastoinnissa

Perunan siemenen alkuperävalvontaan liittyen selvityspyynnöt vuonna 2021 käytettyjen perunan siementen alkuperästä lähetettiin 101:lle Kaakkois-Suomen, Lapin, Pohjanmaan, Pohjois-Karjalan ja Satakunnan ruoka- ja varhaisperunaviljelijälle. Valvonta kohdistui yhteensä noin 774 hehtaarin perunaviljelyksillä käytettyyn siemeneen. Selvityspyyntöjen vastausten perusteella valvontaa kohdistettiin tarkemmin kolmeen siementä markkinoineeseen toimijaan. Valvonnan tulokseksi selvityspyyntöjen ja tarkemmin kohdistuneen valvonnan osalta saatiin, että sertifioidun siementä ei ollut ostanut eikä myynyt kukaan, yksi viljelijä oli vaihtanut toisen viljelijän kanssa sertifioidun siementä ja viisi viljelijää oli ostanut ruokaperunaa siemeneksi. Valvonnan tulosten kattavuutta ja vaikuttavuutta laski hieman se, että kahdelta viljelijältä ei saatu vastausta selvitys pyyntöön ja osalta ei saatu kaikkia pyydettyjä kuitteja.

Hylättyjen viljelysten käytön valvonnassa väärinkäytöksiä ei havaittu.

Toimijarekisterin ilmoitusvelvollisuuden laiminlyöntejä havaittiin 25 kpl. Siemenalan toimijoita oli Ruokaviraston rekisterissä vuoden lopussa 1 857 kappaletta (Taulukko 6). Uusia ilmoituksia rekisteriin merkitsemiseksi tuli 92 kappaletta ja rekisteristä poistui 29 toimijaa.

Taulukko 6. Toimijarekisteriin kuuluvien toimijoiden lukumäärä vuosina 2017 - 2021.

Toimijat, kpl	2017	2018	2019	2020	2021
Toimijoiden lukumäärä 31.12.	1684	1730	1782	1794	1857
Rekisteriin liittyneitä,	36	86	80	38	92
Rekisteristä poistuneita	11	40	28	26	29
Muutos-%	+2	+3	+3	+1	+4

Maahantuotavat siemenet täyttivät pääosin asetetut vaatimukset. Ammattimaiset toimijat tuntevat lainsäädännön vaatimukset ja tilaavat eriä, jotka täyttävät vaatimukset. Epävarmoissa tilanteissa toimijat varmistavat siemenyksiköstä jo ennen siementen maahantuontia vaatimusten täyttymisen, jotta siemeniä ei jouduta palauttamaan tai tarkastamaan uudelleen. Puutteita esiintyi lähinnä kasvinterveystodistusten osalta. Kaikki toimijat eivät muistaneet siemeniä tilatessaan, että kasvinterveystodistuksen täytyy olla lähetyksen mukana. Lisäksi puutteita esiintyi toimijoiden kirjatessa tietoja TracesNT järjestelmään. Kasvinterveystodistusta vaatien lajien osalta tuonti on mahdollista vain sallittuihin rajatarkastusasemiin. Yksityisiltä maahantuojilta puuttui myös kasvinterveystodistuksia, jolloin tuonti ei ollut mahdollista.

2.2.2 Puutteiden analyysi

Siemenkaupan markkinavalvonnassa sertifioimattoman siemenen havaittu markkinointi tapahtui pääasiassa internetissä (7 kpl), vähittäiskaupassa (3 kpl) sekä maatilojen välisenä kauppana (1 kpl). Sertifioimattoman siemenen internetmarkkinoinnista aiheutuu riski, että se lisää ilmoittelua entisestään. Tästä syystä ilmoitteluun puuttuminen on tärkeää. Sertifioimattoman siemenen riskit ostajalle liittyvät siemenen lajikeaitouden, lajipuhautuden, itävyyden ja kasvinterveyden epävarmuuteen sekä hukkakauran leviämiskäyttöön. Osa markkinoinnista tapahtuu tietämättömyydestä. Löytyy kuitenkin myös tapauksia, joissa toimija on tietoinen siemenlain velvoitteista, mutta toimii silti vastoin lakia.

Valvontanäytteistä todettiin hukkakauraa kahdessa kauppaerässä. Erät olivat peräisin EU:n alueelta muualta kuin Suomesta. Eristä toinen oli Aina-viljatatarta ja toinen riistasemenseosta. Aiempienkin vuosien perusteella on havaittavissa, että EU:n alueelta tuoduissa erikoiskasveissa on hukkakauran leviämiskäyttöön. Vihanneskasvien valvontanäytteistä kymmenen kauppaerän laatuvaatimus ei täytynyt itävyyden osalta. Eristä kahdeksan oli tarhahernettä, yksi porkkanaa ja yksi persiljaa. Herneen itävyydessä on yleisesti ongelmia, mikä selittää saatua tulosta, vaikka ei teekään sitä hyväksyttäväksi. Muilla lajeilla kuluttajille myytävien siementen itävyys oli hyvä. Itävyys ei täytynyt myöskään yhden Avenue-kaura reklamaationäytteen osalta.

Perunan siemenen alkuperävalvonnassa havaittu sertifioimattoman siemenen käyttö vaikuttaa johtuvan siitä, että viljelijät tekivät itse päätöksen käyttää muun muassa ruokaperunaa siemeneksi. Sellaista ei havaittu, että sertifioimatonta siementä olisi viljelijöille erityisesti markkinoitu siemeneksi. Sertifioimattoman siemenperunan käytössä viljelijä ottaa riskin laadun, tautien ja lajikesekaannusten suhteen. Myös satotaso muuttuu sitä huonommaksi, mitä kauemmin samaa vanhaa perunakantaa käytetään siemeneksi.

Toimijoiden rekisteröitymiseen liittyviä puutteita havaittiin melko runsaasti. Tämä johtui pitkälti siitä, että toimijoiden rekisteritietoja ajantasalle saattaminen oli yksi painopiste valvonnassa. Rekisteröitymiseen liittyvät puutteet johtuvat pääasiassa tietämättömyydestä tai

unohduksesta. Puutteet kuitenkin johtavat siihen, että siemenen markkinointia ei pystytä valvomaan tasapuolisesti ja säännöllisesti, koska kaikki toimintaa harjoittavat eivät ole rekisterissä.

Maahantuonnissa osa yksityisistä toimijoista ja erityisesti harrastelijasiementen toimijoista eivät olleet tietoisia, että kasvinterveysvaatimus koskee kaikkea maahantuotavaa siementä. Kasvinterveystodistusta ei voi hankkia jälkikäteen, jolloin tällaiset tilaukset jäivät tullin hävitettäväksi. Kasvinterveystodistuksen puuttuminen aiheuttaisi riskin kasvintautien ja -tuholaisten leviämiseen.

2.3 Ennaltaehkäisevät ja korjaavat toimenpiteet

Ennaltaehkäisevänä toimenpiteenä käytettiin tiedotusta sekä toimijoiden neuvontaa ja ohjeistusta varmistamaan, että toiminta ja tuotteet ovat säännösten mukaisia. Korjaavat toimenpiteet kohdistettiin havaituista puutteista esiin nousseisiin asioihin. Myös siemenkaupan markkinavalvontaa tekevien Ely-tarkastajien vuosittaisella koulutuksella tähdätään siihen, että heillä on valmius neuvoa ja ohjeistaa toimijoita säädösten mukaiseen toimintaan valvontakäyntien yhteydessä. Vuonna 2021 ELY-keskuksille järjestettiin myös ylimääräinen tietoisku sähköisestä Touko-asiointipalvelusta toimijoiden rekisteröintiasioissa neuvomisen helpottamiseksi. Ylimääräinen tietoisku järjestettiin myös 1.7.2021 voimaan tulleesta ruokahallinnon tietovarantolaista (560/2021) viranomaistoiminnan selkeyttämiseksi koskien rekistereitä sekä muuta tietovarantoa. ELY-keskuksille annettiin myös mahdollisuus osallistua Ruokaviraston rikollisuuden torjunnan valvontaverkoston koulutuksiin muun muassa petollisen toiminnan tunnistamiseen liittyen.

2.3.1 Toimijoiden säädösten tuntemuksen varmistaminen

Siemenkaupan markkinavalvonnassa tietoisuutta sertifioidun siemenen eduista ja harmaan siemenen käytön riskeistä sekä markkinoinnin laittomuudesta varmistettiin muun muassa tiedottamalla toimijoita kaikki viljelijät tavoittavalla Ruokaviraston viljelijä uutiskirjeellä ja somekanavissa. Myös kotipuutarhureihin kohdistuvaan vihanneskasvien siemeniin liittyvään tiedotukseen panostettiin. Tiedotuksen tueksi laadittiin myös kaksi vihanneskasveihin liittyvää esitettä.

Toimijoiden rekisteröitymiseen liittyen, toimijoita muistutetaan jo rekisteröitymisvaiheessa ilmoittamaan jatkossa myös toiminnassa tapahtuvista muutoksista rekisteritietojen ajantasaisuuden varmistamiseksi.

Säädösten tuntemusta varmistetaan myös sillä, että perunansiemenen alkuperävalvonta tehdään heti alkuvuodesta ennen kylvöjä. Valvonnan aikaistamisella pyritään tietoisuuden lisäämiseen sertifioidun siemenen käytön riskeistä ja tätä kautta sertifioidun siemenen käytön edistämiseen.

Maahantuonnin osalta siementen maahantuojia neuvottiin ja annettiin ohjausta sekä päivitettiin nettisivuja ja ohjeita.

2.3.2 Toimijoille annetut seuraamukset ja puutteiden korjaamistoimenpiteiden varmistaminen

Siemenkaupan markkinavalvonnassa siemenlain rikkomuksista annettiin yhteensä 21 markkinointikieltoa (Taulukko 7). Kaksi markkinointikieltoa annettiin sellaisille kauppaerille, joissa oli hukkakauraa. Kymmenen markkinointikieltoa annettiin kauppaerille, joiden laatuvaatimus itävyyden osalta ei täytynyt. Kymmenen markkinointikieltoa annettiin sertifioidun siemenen markkinoinnista. Kolme huomautusta annettiin siitä, että

vakuustodistukset eivät täyttäneet siemenlain vaatimuksia. Seuraamusmaksu määrättiin hallinnollisena pakkokeinona ensimmäistä kertaa kahdelle toimijalle. Peruste seuraamusmaksun määräämiselle oli toisen toimijan osalta toistuvuus ja toisen toimijan osalta tahallisuus. Kirjallinen varoitus annettiin yhdelle luomuviljelijälle maatilojen välisestä siementen markkinoinnista.

Puutteiden korjaaminen varmistettiin tarkastamalla lehti- ja internetilmoitukset poistetuiksi hallinnollisten pakkokeinojen lisäksi. Valvonta- ja reklamaationäytteiden tuloksista lähetettiin siementen markkinoijille ja maahantuojille ilmoitus. Erille, joissa oli hukkakauraa, annettiin markkinointikiellon lisäksi samalla takaisinvento- ja hävittämismääräys niin, että hukkakauran leviämistä ei pääse tapahtumaan.

Perunan siemenen alkuperävalvonnassa sertifiointitonta siementä ostaneille viljelijöille lähetettiin neuvonnallinen kirje, jossa sertifioidun siemenen käytön etuja ja harmaan siemenen käytön riskejä nostettiin esiin. Kirje lähetettiin kahdeksalle perunanviljelijälle.

Rekisteröitymättömät toimijat ohjeistettiin ilmoittautumaan rekisteriin sähköisen asiointipalvelu Toukon kautta tai lomakkeella. Toimijoille lähetettiin tietojen tallennuksen jälkeen rekisteriote sekä ohjeistus, miten tulee toimia toiminnan muuttuessa tai toiminnan päättyessä.

Taulukko 7. Siemenkaupan markkinavalvonnan keskeiset suoritteet ja tunnusluvut 2017 - 2021.

Suorite	2017	2018	2019	2020	2021
Tarkastukset	241	273	222	216	278
Huomautukset	4	-	1	1	3
Markkinointikiellot	11	23	15	15	21
Jatkotoimenpiteet	1	3	2	-	-
Kirjalliset varoitukset	ei laissa	ei laissa	lisätty 1.7.2019 siemenlakii n, -	4	1
Seuraamusmaksu	ei laissa	ei laissa	lisätty 1.7.2019 siemenlakii n, -	-	2
Seuraamusten osuus tehdyistä tarkastuksista	7%	10%	8%	9%	10%

Maahantuonnissa toimijoille ei annettu seuraamuksia. Jos maahan tuotavat siemenet eivät täytä vaatimuksia, siemenet palautetaan lähtömaahan tai hävitetään.

2.3.3 Valvontajärjestelmään liittyvät korjaavat toimenpiteet

Siemenkaupan markkinavalvonnan suorite- ja tunnuslukuja tarkasteltaessa (Taulukko 7) voidaan havaita, että vuonna 2018 suunniteltu ja sovittu ELY-keskusten resurssien pienentäminen ei vaikuttanut vuonna 2021. Tarkastusmäärien kasvua selittää aiempiin vuosiin nähden korkea valvontasuunnitelman toteutumisprosentti (Taulukko 8). Valvontojen korkeampaa toteutumisprosenttia selittää osaltaan Ruokaviraston ohjauksen lisääminen

välipalaverien käyttöönoton muodossa. Kaksi kertaa vuodessa pidettävissä välipalaverissa käydään läpi muun muassa valvontojen etenemistä ELY-keskuksittain. Seuraamusten osuudessa kaikista tehdyissä tarkastuksissa ei kuitenkaan ole havaittavissa oleellista muutosta.

Seuraamusten osuuden pysyessä samana vaikuttaa siltä, että valvonnan tuloksellisuuden ja vaikuttavuuden kannalta olennaisinta olisi valvontakohteiden otannan riskiperusteisuuden kehittäminen. Riskiperusteisuus on osittain onnistunut, mitä osoittaa se, että kohdennetuissa tarkastuksissa puutteita löytyy noin 10 %:ssa valvonnoista, mutta säännöllisesti tarkastettavissa kohteissa puutteita löytyy noin 2 %:ssa tehdyistä tarkastuksista (mm. viljelystarkastukset ja sertifiointit). Valvonnan vaikuttavuutta lisäsi se, että vaikka näytteenotto kohdistui vain yhden kaupan markkinoimaan osaeraan, vihanneskasvien siementen markkinoijat vetivät oma-aloitteisesti kokonaan markkinoilta pois sellaiset erät, joiden osaerän itävyys oli alle vaatimusten.

Vuoden 2021 ELY-tulosneuvotteluissa siemenkaupan markkinavalvonta sai palautetta ainoastaan siitä, että ohjeiden ja lomakkeiden ruotsinnokset olisi hyvä saada samaan aikaan kuin muukin materiaali. Korjaavana toimenpiteenä tähän tullaan kiinnittämään huomiota.

Viime vuonna käyttöön otetut ELY-keskusten toiveet teemoittamisessa joustamisesta ja ajankohtaispalaverien käyttöönotosta koettiin hyviksi ja niitä jatketaan. Koulutukset ELY-keskuksille järjestetään jatkossa aina mahdollisimman aikaisin alkuvuodesta, jotta ELY-keskukset pystyvät suunnittelemaan tehtävät valvonnat heille sopivaan aikaan.

Myös eri teemoihin liittyviä koulutuksia on tarkoitus järjestää.

2.4 Toiminnan resurssit

Taulukosta 8 voidaan todeta, että valvontasuunnitelman mukaiset suunnitellut suoritteet (http) täyttyivät ja osassa ylittyivät Etelä-Pohjanmaalla, Kaakkois-Suomessa, Pirkanmaalla, Pohjanmaalla, Pohjois-Karjalassa ja Varsinais-Suomessa. Muiden ELY-keskusten alueilla toteutumisprosentit liikkuvat välillä 17-95 %. Valvonnan toteuma% nousi huomasti ollen 96 % kun se aiempina vuosina on ollut noin 70 %. Tämä puoltaa resurssien määrän oikeellisuutta.

Ruokaviraston omia resursseja kohdennettiin valvonnan suunnitteluun ja ohjaukseen sekä vaativampien valvontatapausten hoitoon. Yhteistyötä tehdään muun muassa Ruokaviraston etäkauppatiimin ja 2021 perustetun petostiimin kanssa.

Taulukko 8. ELY-keskusten suunnitellut ja tehdyt suoritteet (htp) sekä valvontasuunnitelman toteutumisprosentit vuonna 2021.

Ely-keskus	suunnitellut suoritteet 2021	tehdyt suoritteet 2021	valvontasuunnitelman toteutumis%
01 Uusimaa	3	0,5	17
02 Varsinais-Suomi	3	5	167
03 Satakunta	30	25	83
04 Häme	3	0,5	17
05 Pirkanmaa	3	7	233
06 Kaakkois-Suomi	30	32	107
07 Etelä-Savo	3	2	67
08 Pohjois-Savo	3	2	67
09 Pohjois-Karjala	31	32	103
10 Keski-Suomi	3	0,5	17
11 Etelä-Pohjanmaa	3	3	100
12 Pohjanmaa	29	32	110
13 Pohjois-Pohjanmaa	3	3	100
14 Kainuu	3	0,5	17
15 Lappi	20	19	95
Yhteensä	170	164	96

2.5 Auditoinnit, arviointi- ja ohjauskäynnit ja muu saatu palaute

ELY-keskuksiin tehtiin taulukon 9 mukaisesti kaksi siemenkaupan markkinavalvonnan arviointi- ja ohjauskäyntiä (AJO). AJO-käyntien tavoitteena oli arvioida ELY-keskusten siemenkaupan markkinavalvonnan toteutusta kokonaisuudessaan. Lisäksi tavoitteena oli yhdenmukaistaa siemenkaupan markkinavalvontaa tekevien tarkastajien työtapoja sekä saada Ruokavirastolle tietoa tarkastajien koulutusta ja ohjeistusta sekä valvonnan kehittämistä varten.

AJO-käyntien tuloksena todettiin, että ELY-keskusten tulisi tehdä uusinta- ja seurantatarkastukset oma-aloitteisesti, jos toimijoilla on havaittu häiriötä. Myös Touko-asiointipalvelua tulisi mainostaa toimijoille ensisijaisena rekisteröintiasioiden hoitokanavana, jotta toimintaa saadaan sähköistettyä ja työaikaa säästettyä. Kehittämistä vaativiksi asioiksi AJO-käynneillä nostettiin lisäksi yhteistyön tiivistäminen ELY-keskusten omien sektoreiden välillä muun muassa muistuttamalla luomupuolta vinkkaamaan heidän tietoonsa tulevista havainnoista sertifioidun siemenen markkinointiin liittyen. Vaikka siemenkaupan markkinavalvonnan AJO-käynneillä harvemmin havaitaan poikkeamia, ne ovat tehokas tapa varmistaa ja parantaa työn laatua ja valvonnan vaikuttavuutta.

Taulukko 9. Siemenkaupan markkinavalvonnan tekemät auditoinnit ja arviointi- ja ohjauskäynnit vuonna 2021.

Auditoinnin/ arviointi- ja ohjauskäynnin kohteena ollut viranomainen	Auditointien / arviointi- ja ohjauskäynti en määrä	Auditoinnin / arviointi- ja ohjauskäynnin teema	Keskeiset havainnot
ELY-keskus	2	Markkinavalvonnan toteuttaminen ELY:issä	Uusinta- ja seurantatarkastukset pitäisi tehdä oma-aloitteisesti, jos toimijoilla on havaittu häiriötä. Ely-keskusten luomupuolta muistutettava vinkkaamaan tietoon tulevista harmaa siemen kauppiasta. Touko-asiointipalvelua tulisi mainostaa toimijoille ensisijaisena rekisteröintiasioiden hoitokanavana, jotta toimintaa saadaan sähköistettyä ja työaika säästettyä.

2.6 Muutokset seuraavien vuosien toimintaan

Siemenkaupan markkinavalvonnassa kolmivuotinen teemoittaminen jatkuu. Valvontasuunnitelma vuosille 2023 - 2025 tullaan päivittämään kesän 2022 aikana uusilla painopisteillä. Valvonnan painopisteet pyritään valitsemaan entistä enemmän riskiperusteisesti ja myös valvontakohteiden valintaa ja suuntaamista entistä paremmin riskiperusteisesti pyritään kehittämään. ELY-keskuksille valvontaan suunniteltu kokonaisresurssi tulee koko kolmivuotiskauden olemaan vuosittain 170 htp:tä.

Valvontaa suunnataan seuraavina vuosina muun muassa seuraavien pohjalta:

- Siemenperunan alkuperävalvonta on saanut positiivista palautetta siemenpakkaamoilta ja ELY-keskuksista. Siemenen alkuperävalvontaa jatketaan toisella lajilla (härkäpapu?).
- Vuonna 2022 toteutetaan kartoitusluonteista näytteenottoa sen selvittämiseksi, leviääkö Suomessa markkinoitavissa seoksissa kansallisella vieraslajilistalla olevia lajeja, erityisesti rikkakananhirssiä, pantaheiniä tai mahdollisesti revonhantaa (*Amaranthus*). Tulosten perusteella päätetään, miten näytteenottoa ja selvitystä jatketaan.
- Muilta osin valvontaa jatketaan kuten ennenkin eli puututaan ilmi tuleviin harmaan siemenen markkinointiin, seurataan ilmoittelua eri tiedotuskanavissa, kohdennetaan valvontaa mm. hylättyjen siemenviljelysten sadon käyttöön ja niihin pakkaamoihin, jotka eivät pyydettyssä aikataulussa ilmoita varastojensa suuruutta sekä edistetään siementoimijoiden rekisteröitymistä sähköisen Touko-järjestelmän kautta
- Lisäksi osallistutaan mm. etäkaupan valvonnan kehittämiseen sikäli kuin käytössä olevat resurssit sallivat

Siementoimijoiden valvontarekisterin ylläpito siirtyy kokonaisuudessaan Elmoon. Tämän mahdollistaa Qlik Sense-raportti työkalun käyttöön saaminen rekisteriin liittyvissä raportoinneissa. Työaikaa nykyisen malliseen rekisterin ylläpitoon verraten säästyy, koska erilaisia excel- tiedostoja ei enää tarvitse päivittää.

Todennäköistä on, että etävalvonta tulee lisääntymään erityisesti etämyynnin kasvun takia. Etävalvonnalla on kuitenkin vaikea korvata kaikkea paikan päällä tehtävää valvontaa, sillä havaintojen todentamisen ja näytteenoton vuoksi myös toimijoiden luona on käytävä. Etävalvontaan tullaan mahdollisesti jossain vaiheessa hyödyntämään projektiluonteisesti Ruokavirastolle hankittuja hakukoneita ja hankinnan alla olevaa nettimönkijää.

Siemenkaupan markkinavalvonta on mukana Salli-hankkeessa osa-alue kokonaisuudella: Järjestelmä siemenen markkinavalvontaan. Hanke tulee työllistämään määrittelyjen ja testausten osalta, mutta jatkossa säästää työaikaa muun muassa raportoinnissa.

Koulutukset ja neuvottelutilaisuudet on pandemia-ajan toteutettu etänä. Paikan päällä tapahtuvat tapaamiset mahdollistavat tietojenvaihtoa ja keskustelua tarkastajien ja Ruokaviraston välillä paremmin kuin etätapaamiset. Toisaalta seurantatapaamisia ja koulutustilaisuuksia on järjestetty etänä enemmän ja pienemmällä kynnyksellä kuin läsnä tapahtuvia koulutuksia pystytään järjestämään. Jatkossa koulutuksia pyritään järjestämään edelleen etänä mutta myös paikan päällä (muun muassa näytteenotto siemenpakkaamossa).

3 GM-VALVONTA

Siemenyksikön GM-valvontasuunnitelman mukaisesti näytteet GM-määritystä varten otettiin neljästä rapsierästä (taulukko 2). Eristä kolmen alkuperämaa oli Tanska ja yhden Suomi. Rapsinäytteet lähetettiin muuntogeenisen organismin osoittamista, tunnistusta ja määritystä varten tutkittavaksi Tullilaboratorioon. Saatujen tulosten perusteella näytteissä ei todettu muuntogeenistä organismia.

Siemenyksikön GM-valvontasuunnitelmaa päivitettiin vuonna 2021 siten, että jatkossa näytteitä tullaan ottamaan 5 näytettä/vuosi. Vuonna 2022 näytteet on ensisijaisesti suunniteltu otettavaksi maissista.

4 SIEMENTEN SERTIFIINTI

4.1 Kylvösiementen sertifiointi-, viljelystarkastus- sekä kenttäkoetoiminta

Korona leimasi vuotta, mutta sertifiointiin liittyvä tarkastukset pystyttiin tekemään aikataulujen mukaisesti. Osa henkilöstöstä teki etätöitä ja paikalla olivat vain sellaiset henkilöt, joiden tehtäviä ei voinut hoitaa etänä. Kesällä pandemiatilanne oli parempi ja kenttäkokeet sekä viljelystarkastukset saatiin tehtyä normaalilla tavalla. Arviointi- ja ohjauskäyntejä jätettiin tekemättä tartuntatilanteen takia.

Viljelystarkastus tehtiin 2 887 siemenviljelykselle vuonna 2021, kun vuonna 2020 viljelystarkastus tehtiin 2 771 siemenviljelykselle. Viljelystarkastettu kokonaispinta-ala oli vuonna 2021 yhteensä 41 604 hehtaaria ja hyväksytty pinta-ala oli 40 263 hehtaaria. Siemenviljelyksen koko oli vuonna 2021 keskimäärin 14,4 ha. Liikkeiden viljelystarkastajat

tarkastivat 24 siemenviljelystä (14 itsepölytteisten lajien ja 10 ristipölytteisten lajien tarkastusta).

Näytteenottajat ottivat vuonna 2021 yhteensä 4 529 virallista näytettä sertifiointia varten. Näytteistä 2 181 oli liikkeiden omien näytteenottajien ottamia. Siemenliikkeiden näytteenottajien valvomiseksi otetaan valvontanäytteitä. Tavoitteena on ottaa valvontanäyte 5 % liikkeiden näytteenottajien ottamista näytteistä, mutta velvoite ei koske automaattisella näytteenottimella otettuja näytteitä. Niissä siemenpakkaamoissa, joissa on omia näytteenottajia, näytteet otetaan käytännössä automaateilla. Valvontanäytteitä ei otettu vuonna 2021. Tavoitteena on pitkällä tähtäimellä päästä 5 % valvontanäytteenottoon. Siemenperunasta otettiin yhteensä 619 näytettä.

Sertifiointipäätöksiä tehtiin 11 153, viljelystarkastuspäätöksiä 2 888 ja kenttäkoetarkastuksia 1 048 kappaletta. Verrannekokoelman ylläpitoa varten tarkastettiin 62 näytettä. Lisäksi tehtiin 36 tarkastusta OECD:n asettamien jälkitarkastusvaatimusten täyttämiseksi, 10 tarkastusta siemenliikkeiden viljelystarkastajien valvomiseksi ja 163 tarkastusta Luonnonvarakeskuksen (LUKE) viljelyarvokokeissa olevien näytteiden lajikeaitouden varmistamiseksi. Verrannenäytteitä kaikille edellä mainituille näytteille oli 194 kappaletta.

Taulukko 10. Sertifioidut kilot vuonna 2019 -2021.

Lajiryhmä	2019	2020	2021
Viljan siemenet	65 424 431	79 151 250	73 871 770
Nurmi- ja rehukasvit	5 424 576	8 952 819	7 983 298
Öljykasvit	498 524	508 172	461 377
Peruna	21 372 179	20 672 329	23 401 047

4.2 Toiminnan ja tuotteiden säännöstenmukaisuus

Siementen sertifiointiprosessissa tarkastettiin kylvösiemenviljelysten kelpoisuus siementuotantoon, kenttäkoetarkastuksessa lajikeaitous ja siementen sertifiointissa erien laatuominaisuudet.

4.2.1 Todetut puutteet ja niiden yleisyys

Viljelystarkastuksessa suurin hylkäyssyy oli edelleen hukkakaura. Tarkastetusta pinta-alasta hylättiin 1,0 % hukkakauran takia. Seuraavaksi eniten hylkäyksiä aiheuttivat esikasvit ja rikkakasvit siemenviljelyksellä.

Hukkakauran aiheuttamat hylkäykset johtuvat hukkakauran leviämisestä siementuotannossa oleville pelloille. Hukkakauralla on paljon erilaisia leviämisteitä. Kun tarkastellaan siementuotantoa, leviäminen tapahtuu todennäköisesti tulvavesien mukana, naapureiden pelloilta, eläinten kuljettamana tai esimerkiksi eläinten talviruokinnassa tai peittämättömistä viljakuormista. Seuraavaksi eniten hylkäyksiä aiheutti talvituhot ja väärä esikasvi. Esikasvin osalla tiedon puute tai huolimattomuus olivat suurin syy tapahtuneeseen hylkäykseen.

Sertifiointiin liittyvässä lajikeaitouden tarkastamisessa (kenttäkoetarkastuksessa) kaikki siemenenerät kahta lukuun ottamatta täyttivät siemenluokkansa laatuvaatimukset. Nämä kaksi erää täyttivät kuitenkin alemman siemenluokan vaatimukset, joten kaikki siemenenerät kelpasivat siemeneksi.

Kaikki OECD-jälkitarkastusnäytteet täyttivät markkinoitavalle siemenelle asetetut vaatimukset. Viljelyarvokokeiden näytteistä kolme oli väärää lajiketta ja neljässä oli merkittävä määrä poikkeavia yksilöitä.

Lajikeaitouteen liittyviä puutteita ei havaittu kenttäkoetarkastuksissa, jotka tehtiin liikkeiden tarkastajien työn valvomiseksi.

4.2.2 Puutteiden analyysi

Puutteellisesti tehdyn näytteenoton tai viljelystarkastuksen suurin riski on se, että väärin perustein hylätään erä tai viljelys, joka olisi pitänyt hyväksyä tai hyväksytään erä tai viljelys, joka olisi pitänyt hylätä. Jos erä tai viljelys hyväksytään väärin perustein, siemenen pakkaajalle ja siemenen ostajalle voi aiheutua taloudellisia menetyksiä. Pakkaajalle voi aiheutua reklamaatioita, joiden seurauksena pakkaajan on korvattava esimerkiksi käytetty kylvösiemen tai pahimmassa tapauksessa korvattava hukkakauran torjuntakustannuksia usean vuoden ajan. Viljelijälle taas voi aiheutua satotappioita ja lisätyötä. Pakkaajan kannalta pahin asia on kuitenkin todennäköisesti maineen menetys, joka voi heijastua tulevien vuosien siemenkauppaan. Haitalliset seuraukset voivat heijastua kokon pakkaamoketjuun tai sertifioituun siemeneen yleensä.

Jos erä hylätään väärin perustein, myös siitä aiheutuu pakkaajalle ja siemenen tuottajalle merkittävää taloudellista haittaa.

Lajikeaitousongelmat voivat aiheuttaa suuria taloudellisia tappioita siemenpakkaamoille, koska ongelmat eivät ole siemenen kunnostuksella korjattavissa, vaan ne jatkuvat ja yleensä vielä pahenevat sukupolvesta toiseen edettäessä. Viljelyarvokokeissa aitousongelmat voivat johtaa väärin tutkimustuloksiin ja sitä kautta virheellisiin lajikeluetteloön hyväksymistä koskeviin päätöksiin.

EU:n alueelta markkinoitavat erikoiskasvien siemenien käyttöä on lisätty ympäristökorvauksen lohkokokohtaisten toimenpiteiden vuoksi. Tällaisissa siemenissä on lisääntynyt hukkakauran leviämiskasvi. Muun muassa saneerauskasvien ja monimuotoisuuspeltojen tuki houkuttelee viljelijöitä viljelemään lajeja, joiden siementuotantoa ei ole Suomessa. Näiden uusien lajien mukana on saattanut levitä myös uusia rikkakasveja tiloille.

Viljelystarkastuksissa tehdyt hylkäykset voivat johtua 1) tiedonpuutteesta esimerkiksi esikasvivaatimusten osalta, 2) tilalle toimitetun kantasiemenen laadusta, 3) siemenviljelijän tekemistä tai tekemättömistä toimenpiteistä ja 4) lähitilojen toimenpiteistä. Esimerkiksi jos naapuripeltojen haltijat eivät kiinnitä huomiota hukkakauran torjuntaan, hukkakaura voi levitä siemenviljelijän pellolle.

Aloittavilla tai vähän tarkastuksia tekeillä tarkastajilla esiintyy suhteessa tehtyihin tarkastuksiin tai näytteenottoihin enemmän erilaisia puutteita kuin kokeneilla tarkastajilla. Puutteiden syynä on mm. kiire, ohjeistuksen puutteet, puutteet tarkastajan tiedoissa ja taidoissa sekä inhimilliset erehdykset.

Sertifiointissa ja vakuustodistuksissa puutteet johtuvat siitä, että jossain prosessin vaiheessa on annettu virheellistä tietoa, tai asiakas on antanut uutta tietoa, joka ei ole kulkenut siihen kohtaan prosessia, jossa asiaa sillä hetkellä käsitellään.

Suuri markkinoilla olevien lajikkeiden määrä johtaa siihen, että useimmista lajikkeista ei ole kovin montaa siemenviljelystä vuosittain. Tällöin yksikin siemenviljelyksen hylkäykseen johtava syy voi aiheuttaa sen, että merkittävä osa lajikkeen tuotannosta poistuu markkinoilta.

4.3 Ennaltaehkäisevät ja korjaavat toimenpiteet

4.3.1 Toimijoiden säädösten tuntemuksen varmistaminen

Siemenperunan neuvottelupäivä pidettiin tammikuun lopussa. Aiheina olivat koronatilanteen vaikutus tarkastuksiin ja siementen sertifiointiin, Brexitin vaikutus perunamateriaalin lähettämiseen UK:n puhdistettavaksi, siemenperunan virustestauksen nopeuttaminen PCR ja Elisa-menetelmällä, perunan kontrollidirektiivien päivitys, EU:n lisäysaineiston lainsäädäntöselvitys, ruokaperunan siemenen alkuperävalvonta, siemenperunan tuhoohavapaa alue, tyvimätäbakteerin ajankohtaiset tutkimustulokset, edellisen kasvukauden tilastot ja virustulokset sekä viestintä.

Siemenalan neuvottelupäivät pidettiin marraskuussa. Siellä käsiteltiin v. 2021 kasvukauden kasvuolosuhteita sekä sen vaikutusta sadon laatuun ja itävyyteen. Keskusteltiin uusista rikkakasvitulokkaista, kuten rikkakananhirssi ja pantaheinä, siemenen sato- ja varastotilanteesta ja itävyyspoikkeuksen hakemisesta EU:sta, EU:n kasvien lisäysaineistoon liittyvästä lainsäädäntötyön selvityksestä, CAP valmistelusta sekä luomulainsäädännön uudistukset vaikutuksista siementuotantoon ja siementen vakuustodistusmerkintöihin.

Siemenpakkaamoille järjestettiin 4 yksiköllistä koulutusta etänä. Koulutukset pidettiin pakkaamoiden vastuuhenkilöiden vaihtuessa, kokonaan uusien siemenpakkaamoiden henkilökunnalle sekä pakkaamoluvan määrärajan umpeutuessa. Koulutuksiin pystyi osallistumaan suurempi määrä henkilöstöä, kun koulutukset olivat etänä.

Siemenviljelijöitä varten päivitettiin siemenviljelijän muistilista, jossa lyhyesti kuvattiin siemenviljelyksille asetetut vaatimukset sekä esimerkitilanteita. Muistilistan tavoitteena oli vähentää viljelysten hylkäyksiä. Osa siemenviljelysten hylkäämiseen johtavista puutteista oli vältettävissä huolellisella suunnittelulla ja toiminnalla, esimerkiksi hyvin suunnitellun viljelykierron avulla. Muistilistalla annetaan käytännön esimerkkejä siitä, miten säädökset vaikuttavat esimerkiksi viljelykierron suunnitteluun siemenviljelyksillä. Muistilistan ja hukkakaura-asetuksen muutoksista tiedotettiin siemenviljelijöitä sähköpostin välityksellä.

4.3.2 Toimijoille annetut seuraamukset ja puutteiden korjaamistoimenpiteiden varmistaminen

Viljelystarkastuksissa hylättiin 2,3 % tarkastetusta pinta-alasta vuonna 2021. Vuosina 2014-2020 on hylätty 3,04 – 4,39 % tarkastetusta alasta. Vuonna 2021 hukkakauran takia hylättiin viljelystarkastetusta alasta 1,0 % (414 ha). Kasvukausina 2010-2020 on hylätty hukkakauran takia 0,97-2,6 prosenttia tarkastetusta pinta-alasta.

Siemenerien sertifiointissa tehtiin 288 hylkäävää päätöstä, joista 125 koski viljakasveja. Edellisenä vuotena hylkääviä päätöksiä tehtiin 282. Perunan varastotarkastuksissa virukset ja seittirupi aiheuttivat siemenluokan laskuja. EU:sta haettiin ja saatiin itävyyspoikkeus ohralle, vehnälle, kauralle, herneelle, härkävavulle, rypsilille ja hampulle.

Kasvukauden 2021 poikkeukselliset kasvuolosuhteet johtivat siihen, että sadon määrä jäi pieneksi ja osalla lajeista oli itävyysongelmia. Itävyyspoikkeusta haettiin ohralle, kauralle, vehnälle, herneelle, härkäpavulle, rypsilille ja hampulle loppuvuodesta, poikkeus saatiin ja asetus tuli voimaan jo ennen joulua.

Sertifiointiin liittyvässä lajikeaitouden tarkastamisessa (kenttäkoetarkastuksessa) kaikki siemenenerät kahta lukuun ottamatta täyttivät siemenluokkansa laatuvaatimukset. Näytteet täyttivät kuitenkin alemman siemenluokan vaatimukset, joten niillä perustetut siemenviljelykset voitiin hyväksyä alimpaan siemenluokkaan.

Näytteenottajiin ja viljelystarkastajiin ja näytteenottajiin kohdistuu arviointi- ja ohjauskäyntejä. Käynneillä havaitut puutteet ja niiden yleisyys on käsitelty luvussa 4.

4.3.3 Valvontajärjestelmään liittyvät korjaavat toimenpiteet

Viljelystarkastuksessa ja näytteenotossa tarkastajien toimintaan pyritään vaikuttamaan koulutuksilla, arviointi- ja ohjauskäynneillä, palautteella ja ohjeistuksella.

Viljelystarkastuksessa ja näytteenotossa havaittuja puutteita käsitellään aina seuraavissa järjestettävissä koulutustilaisuuksissa ja tarkastajille annetaan kirjallinen yleinen palaute ja tarvittaessa henkilökohtainen palaute.

Viljelystarkastus- ja näytteenottotyössä havaitut puutteet kirjattiin ja niistä annettiin palautetta sekä tehtiin korjaavia toimenpiteitä. Näytteenottopöytäkirjoista kirjattiin poikkeamia, nämä kirjaukset pitivät sisällään hyvin erilaisia tapauksia. Poikkeamista voidaan antaa joko välitöntä palautetta tai niistä annetaan palautetta tarkastajille ennen seuraavaa tarkastuskautta.

Viljelystarkastajille järjestettiin kasvukaudella koulutustilaisuuksia, kokeneille viljelystarkastajille järjestettiin kolme etäkoulutustilaisuutta sekä heinäkuussa kaksi puolen päivän koulutustilaisuutta lajikkeista Ruokaviraston koekentällä. Uusille tarkastajille järjestettiin kaksipäiväinen koulutus Loimaalla ja lajiryhmien laajentajille yksi koulutustilaisuus Loimaalla sekä yksi etäkoulutus siemenperunan tarkastajille. Koulutuksissa keskityttiin käsikirjaan tulleisiin muutoksiin, laatutuhoojiin ja koronaohjeistukseen. Kaikkiin koulutuksiin liittyi kokeet, joissa tarkastajien on osoitettava ammattitaitonsa lajikeaitoudessa ja viljelystarkastusten säännöissä. Kokeet saatiin kevään aikana vietyä Pinja-koulutuslustalle, jossa tarkastajat suorittivat kokeet.

Uusille näytteenottajille järjestettiin yksi koulutustilaisuus Loimaalla. Koulutuksessa käsitellään näytteenoton yleiset vaatimukset, näytteenottotekniikat ja välineet sekä käydään pakkaamossa ottamassa näytteitä. Lisäksi uuden näytteenottajan on otettava vähintään 5 näytettä kokeneen näytteenottajan ohjauksessa.

Vakuustodistusten tekemistä muutettiin niin, että Elmo-tietojärjestelmässä olevat kauppaerän tiedot saadaan siirrettyä Nicelabel-ohjelmaan sekä pilvipalvelun käyttöä helpotetaan. Muutos saatiin tehtyä suurimmille lajeille ja se saatiin käyttöön juuri vuoden vaihteessa peruslajeille. Muutos vähentää tiedon manuaalista siirtoa tietojärjestelmien välillä ja on työajan käytön ja vakuustodistusten oikeellisuuden kannalta erittäin merkittävä. Siemenseosten ja erikoisvakuuksien tiedot joudutaan edelleen siirtämään manuaalisesti Elmosta NiceLabeliin. Siemenseosilmoitusten osalta on tehty määrittelyitä, jotka auttavat myös vakuuksien tietojen automatisoinnissa. Avoimeen tietoon saatiin kauppaerien puhtaustiedot, jotka on jätetty pois

vakuustodistuksesta. Viljelijät saavat tiedot nyt Avoimesta tiedosta. Viljelystarkastustiedot saatiin myös Avoimeen tietoon ja sieltä voi hakea laajasti erilaista tietoa siemenviljelyksistä.

Viljelystarkastuspöytäkirjan sähköistämiseen, mobiiliviljelystarkastukseen, saatiin rahoitus ja sen tekeminen aloitettiin heti alkuvuodesta. Määrittelyjen tarkennukset ja rajapinnan rakentaminen veivät aikaa koko vuoden, varsinainen koodaus aloitettiin loppuvuodesta ja tekeminen jatkuu vielä seuraavana vuotena. Samalla kun pöytäkirjan tietoja vietiin sähköiselle alustalle, jouduttiin miettimään koko viljelystarkastusprosessia uudelleen ja tekemään muutoksia myös sisäisiin toimintatapoihin. Tavoitteena oli saada mobiiliviljelystarkastus viljelystarkastajien käyttöön v. 2022 tarkastuksille. Lisäksi hankkeesta on noussut uusia kehittämiskohteita ja niiden määrittelyt ja jatkohankkeet toivottavasti seuraavat tätä hanketta.

Tarkastuksessa havaittiin, että kolme viljelyarvokokeisiin lähetettyä näytettä oli väärää lajiketta. Asiasta ilmoitettiin asiakkaille ja Luonnonvarakeskukselle, minkä jälkeen yhden lajikkeen viljelyarvokokeet ja DUS-testaus keskeytettiin asiakkaan pyynnöstä. Muiden osalta Luonnonvarakeskus päättää toimenpiteistä.

Siemenlain perusteella maa- ja metsätalousministeriö antoi asetuksen hukkakaurasta siementuotannossa ja se tuli voimaan 9.4.2021. Muutoksen myötä viljelystarkastajan käsikirja uudistettiin ja viljelystarkastusta koskevia ohjeita päivitettiin.

4.4 Toiminnan resurssit

Siemensertifiointinissa työskentelee siemenen laatujaoston henkilökunta, mutta lisäksi osa siemenyksikön henkilöistä tekee sertifiointiin liittyviä tehtäviä. Viljelystarkastukset ja näytteenoton tekevät valtuutetut tarkastajat, joiden kanssa on tehty ostopalvelusopimus. Lisäksi muutamalla siemenpakkaamolla on omia näytteenottajia ja viljelystarkastajia.

4.5 Auditoinnit, arviointi- ja ohjauskäynnit ja muu saatu palaute

Näytteenottajien ohjaus- ja arviointikäynneillä havaittiin poikkeamia Ruokaviraston antamiin ohjeisiin verrattuna. Näytteenottajia neuvottiin jo ohjaus- ja arviointikäyntien aikana.

Kansainvälinen siementarkastuslaitosten yhdistys ISTA auditoi syksyllä 2021 siemennäytteenoton ja siemenlaboratorion toiminnan. Siemenyksikön omaan toimintaan kohdistui 2 sisäistä auditointia, joiden aiheina olivat 1) siemenen markkinavalvonnan vuosiraportointiprosessin auditointi, valvonnan tulosten analysointi ja raportointi sekä 2) Siementen maahantuonnin valvonta: ohjeistus ja tiedotuskäytännöt.

Auditoinneissa havaittiin poikkeamia ja kehittämiskohteita. Poikkeamia on korjattu ja kehittämiskohteita on kehitetty mahdollisuuksien mukaan.

Taulukko 11. Siemenen laatujaoston arviointi- ja ohjauskäynnit vuonna 2021.

Auditoinnin/ arviointi- ja ohjauskäynnin kohteena ollut viranomainen	Auditointien/ arviointi- ja ohjauskäynnit määrä	Auditoinnin teemat	Keskeiset havainnot
Valtuutetut ja liikkeiden	9	Ruokaviraston antamien ohjeitten noudattaminen	Noudatettiin annettuja ohjeita, joitakin yksittäisiä puutteita,

näytteenottajat ja viljelystarkastajat			joissa tarkastajia neuvottiin.
---	--	--	--------------------------------

4.6 Muutokset seuraavien vuosien toimintaan

Siemenpuolella MMM valmisteli asetusta hukkakaurasta kylvösiementuotannossa ja asetus tuli voimaan toukokuun alussa. Tämä aiheutti muutoksia Ruokaviraston ohjeisiin.

Mobiiliviljelystarkastuksen tekeminen aloitettiin vuoden alusta, prosessia kehitettiin, määrittelyitä tarkennettiin ja järjestelmää rakennettiin koko vuosi. Varsinainen testaus ja käyttöönotto siirtyi seuraavalle vuodelle.

Valtiovarainministeriöstä saatiin loppuvuodesta 2021 päätös rahoituksesta Ruokaviraston digitalisaatiohankkeisiin (ns. SALLI-hanke). Rahoitus on vuosille 2022-2025. Siemenpuolelta ovat mukana pakkaamolupahakemus, kansainvälinen tuontitodistus, sekoitusilmoitus, kiloilmoitus, uudelleenpakkaamisilmoitus, varastotarkastus- ja vakuustilauslomake sekä kenttäkoetarkastukseen liittyvät tarkastukset ja koontitodistus, päätösten automatisointi ja siemenen markkinavalvonnan sähköistäminen. Varsinainen tekeminen aloitetaan pakkaamoluovasta ja sen jälkeen tulevat muut lomakkeet.

Siementen sertifiointipäätösten automatisointia laajennetaan niihin lajeihin, joista on siementuotantoa Suomessa.

5 SIEMENPAKKAAMOTOIMINTA

5.1 Pakkaamojen hyväksymismenettely

Kylvösiemenen pakkaaminen markkinointia varten on luvanvaraista. Pakkauslupan myöntämisen edellytyksenä on Ruokavirastolle tehty kirjallinen hakemus, hakijan toimitiloissa tehty katselmus sekä pakkaamon henkilökunnan hyväksytysti suorittama kirjallinen ammattitaitokoe.

Vuoden lopussa hyväksyntä oli voimassa 139:llä pakkaamolla. Hakemuksia jätettiin vuoden aikana 11 kappaletta, joista 3 koski pakkaamohyväksynnän laajennusta. Pakkaamohyväksyntä myönnettiin kaikille hakijoille.

Taulukko 12. Siemenpakkaamoiden lukumäärä vuosina 2017 - 2021.

Pakkaamot	2017	2018	2019	2020	2021
Pakkauslupia voimassa 31.12. (kpl)	145	135	138	138	139
Hakemuksia jätetty	98	19	18	14	11
Katselmuksia tehty	93	26	13	4	10
Lupa myönnetty	87	18	16	15	8
Lupaa ei myönnetty/keskeytyi	2	1	2	-	-
Lupa peruttu	-	-	-	-	-

5.2 Ennaltaehkäisevät ja korjaavat toimenpiteet

5.2.1 Toimijoiden säädösten tuntemuksen varmistaminen

Ruokavirasto järjesti koulutusta viiden pakkaamon henkilökunnalle. Mukana oli hyväksynnän jatkamista hakeneiden pakkaamojen henkilökuntaa sekä pakkaamoille rekrytoituja uusia henkilöitä. Koulutukset toteutettiin osittain etä- ja osittain läsnäkoulutuksena. Koulutuksiin osallistui yhteensä 33 henkilöä. Koulutusten aiheet koskivat sertifiointiprosessin ja pakkaamoluvan perusasioita. Kirjallisen ammattitaitokokeen suoritti yhteensä 32 henkilöä.

5.2.2 Toimijoille annetut seuraamukset ja puutteiden korjaamistoimenpiteiden varmistaminen

Vaaditut korjaamistoimenpiteet varmistettiin pakkaajan lähettämien dokumenttien tai etätarkastusten avulla.

Ruokaviraston toiminta lähtee valmentavasta otteesta, joka vaatii pakkaajilta omatoimisuutta havaittujen puutteiden korjaamisessa ja ymmärrystä siitä, että valvonnan yhtenä tarkoituksena on parantaa toiminnan laatua.

5.3 Toiminnan resurssit

Siemenpakkaamotoiminnan hyväksynnit tarkastuksineen hoidetaan siemenyksikön siemenen laatu -jaoston omana työnä. Valtuutettuja tarkastajia käytetään tarvittaessa apuna mm. vaadittujen korjaamistoimenpiteiden tarkastamiseen. Myös etätarkastuksia on tehty koronatilanteesta johtuen.

5.4 Auditoinnit, arviointi- ja ohjauskäynnit ja muu saatu palaute

Siemenpakkaamotoimintaan ei kohdistunut auditointeja eikä arviointi- ja ohjauskäyntejä.

5.5 Muutokset seuraavien vuosien toimintaan

Valtiovarainministeriöstä saatiin loppuvuodesta rahoitusta kasviosaston digitalisaatiohankkeisiin. Siemenpakkaamotoiminnasta on mukana sähköinen pakkaamolupahakemus, sen määrittelyitä tehtiin loppuvuodesta. Pakkaamohyväksynnän riskipisteytys ja uuden hinnoittelutavan vaatimat muutokset rakennetaan ELMO-tietojärjestelmään. Avoimeen tietoon on rakennettu raporttia, jolla pystytään tarkistamaan pakkaamoiden pakkaamien kilojen määrä, joka on perustana pakkaamoilta perittävään luvan vuosimaksuun.

6 LAJIKKEET

6.1 Lajikkeiden rekisteröinti

Lajikeluetteloon hyväksyttiin pohjoisiin kasvuolosuhteisiin soveltuvia lajikkeita, joita oli kaikkiaan 26: 6 kauraa, 8 ohraa, 2 ruista, 4 vehnää, 1 herne, 1 puna-apila, 1 ruokonata, 1 timotei ja 2 kevätrapsia. Lisäksi alkuperäiskasvilajikkeina hyväksyttiin kaksi syysvehnää ja yksi puna-apila. Uusia kasvilajikeoikeussuojauksia Ruokavirasto myönsi kymmenen kappaletta.

Kaksi lajikeluettelohakemusta hylättiin. Lajikkeet eivät täyttäneet kasvilajikelautakunnan viljely- ja käyttöarvolle hyväksymiä ja julkaisemia kriteereitä.

6.2 Lajiketestaustoiminta (DUS)

Lajiketestauksessa oli mukana 117 uutta kasvilajiketta, joista 46:lle laadittiin lajikekuvaus. Alkuperäiskasvilajikkeille ei tehty lainkaan testejä.

Testien määrä oli täsmälleen sama kuin edellisenä vuonna. Vuoteen 2019 saakka testausten määrä oli keskimäärin 65-70 lajiketta/vuosi, joten tilausten määrä oli jo toista vuotta huomattavasti aikaisempaa korkeammalla tasolla, mikä myös näkyi työn määrässä. Lisäksi tehtyjä lajikekuvauksia oli huomattavasti enemmän kuin aikaisempina vuosina, koska vuoden 2020 raju lisäys testausten määrässä näkyi nyt testauksensa päättävien lajikkeiden suurena määränä.

6.2.1 Toiminnan ja tuotteiden säännöstenmukaisuus

DUS-testatuista lajikkeista kahdeksan ei täyttänyt erottuvuuden vaatimusta toisen testausvuoden jälkeen. Kaikki lajikkeet olivat riittävän yhtenäisiä. Yhden lajikkeen testaus keskeytettiin asiakkaan pyynnöstä viljelyarvokokeeseen toimitetun näytteen osoittauduttua olevan väärää lajiketta.

Lajikkeita, jotka eivät täytä DUS-testin vaatimuksia, ei voida hyväksyä lajikeluetteloon eikä niille voida myöntää kasvinjalostajanoikeutta. Asiakkaan ei ole käytännössä mahdollista itse selvittää jalostuslinjansa erottuvuutta, minkä vuoksi DUS-testi juuri tehdään. Esimerkiksi viestinnän keinoin ei täysin voida poistaa lajikkeiden hylkäystä. Suurin osa toimijoista on pitkäaikaisia ja he ovat pääsääntöisesti tietoisia lajikkeille ja niiden testaamiselle asetetuista vaatimuksista.

DUS-testauksen laadun valvomiseksi tehtiin Ruokaviraston sisäinen arviointi koekenttien kunnosta kasvukauden aikana. Kaikki kasvustot todettiin niin hyväkuntoisiksi, että niistä saatiin luotettavat tulokset. Lisäksi tehtiin neljä sisäistä auditointia, jossa ei havaittu poikkeamia. Kehittämisehdotukset otetaan huomioon toiminnan kehittämisessä.

6.2.2 Muutokset seuraavien vuosien toimintaan

Ainoan DUS-testauksessa olleen valkoapilan testaus saatiin päätökseen 2021, joten Ruokavirasto ehdottaa EU:n kasvilajikevirastolle (CPVO) lajin poistamista CPVO:n ja Ruokaviraston välillä solmitusta testaus sopimuksesta vuoden 2022 aikana. Suomessa ei jalosteta valkoapilaa ja ulkomailta tilauksia tulee vain yksitellen, joten testauksen kustannukset ovat olleet korkeat testattujen lajikkeiden määrään suhteutettuna.

7 MUUTOSTRENDIT SIEMENTARKASTUKSESSA

Digitalisaatiohankkeet etenevät ja mahdollistavat toiminnan automatisointia. Asiakkaille muutos näkyy toiminnan nopeutumisena ja palvelun saatavuudessa 24/7. Monilta osin toiminta tulee myös riippumattomaksi postista, mikä lisää luotettavuutta ja nopeutta. Valtiovarainministeriöstä on saatu rahoitusta kasviosaston digitalisaatiohankkeeseen (ns. SALLI), joka alkaa vuonna 2022. Hankkeessa on useampi siemensertifiointiin ja markkinavalvontaan liittyvä osio, jotka toteutuessaan mahdollistaisivat entistä parempaa asiakkaiden asiointia sähköisen asiointipalvelu Toukon kautta. Hanke hyödyttää asiakkaiden lisäksi Ruokavirastoa, sillä digitalisaatio mahdollistaa myös valvonnan ja tarkastusten kohdentamisen riskiperusteisuutta ja siten lisää vaikuttavuutta ja toiminnan tuloksellisuutta. Hanke on monivuotinen ja se jatkuu vuoteen 2025 asti.

Nykyisellään siemenyksikön resurssit ovat ohuet ja varamiesjärjestelmä haavoittuva. Pitkällä tähtäimellä digitalisaatio helpottaa resurssipulaa. SALLI-hankkeessa automatisoidaan toimintoja, mikä sujuvoittaa prosesseja, mikä taas vähentää jatkossa resurssitarvetta. On kuitenkin huomattava, että koko kasvintuotannon osastolla ei ole päätoimisia tuoteomistajia, joten digitalisaation rakentaminen vie resursseja päivittäisestä toiminnasta. Myös toteutuksessa olevat hankkeet työllistävät määrittely-, toteutus- ja testausvaiheissa sekä valmistuttuaan pari vuotta lisääntyvän neuvontatarpeen takia. Mahdolliset korjaukset voivat vaatia resursseja.

Erikoiskasvien kaupan ja markkinoinnin toimijoiden merkitys tulee todennäköisesti lisääntymään sekä sertifiointissa että siemenkaupan markkinavalvonnassa. Erikoiskaupan volyymit ovat pienet, mutta työllistävä vaikutus voi olla kokoaan suurempi valvontaan, tarkastuksiin ja erityisesti sertifiointiin liittyvään neuvontaan. Monimuotoisuuden vaatimus peltoviljelyssä, maataiset, heterogeeniset aineistot ja luomulajikkeet vaikuttavat siemensektoriin enenevässä määrin. Erikoiskasvien mukana voi myös levitä uusia vaikeita rikkakasveja, mihin ongelmaan siemenen markkinavalvonnan on kiinnitettävä huomiota. Tilakohtaisten siemenseosten määrä lisääntyy jatkuvasti, mikä työllistää siemensertifiointia.

Yhteistyön tarve lisääntyy Ruokaviraston eri sektoreiden välillä (esimerkiksi kasvinterveys, lannoite, luomu, elintarvikevalvonta) mutta myös Ruokaviraston ulkopuolisten viranomaisten kanssa (esimerkiksi FIMEA, Verohallinto). Tarve syntyy esimerkiksi lainsäädännön muutosten takia (vrt. kasvinterveyslainmuutos, luomun lainsäädännön muutokset) ja uuden tyyppisten tuotteiden takia. Yhteistyöhön tulee vaikuttamaan myös laki ruokahallinnon tietovarannosta ja sen edellyttämä hallinnonalan viranomaisten keskinäinen tietojenvaihto.

Säädösten liberalisointi korostaa toimijoiden oman tekemisen merkitystä ja lisää toimijoiden vastuuta. Esimerkkinä on muutos, jossa vakuuksissa ei enää ilmoiteta kauppaerän lajipuhdistustietoa. Samoin siemenviljelysten hukkakaurasäädökset ovat lieventyneet. Toisaalta Ruokavirasto on lisännyt viestintää vaatimuksista ja vaatimusten perusteluista. Siementarkastuksen tulokset julkaistaan avoimena tietona, mikä tuo toimijoille tietoa ratkaisujen tueksi.

Sertifioitujen siemenen kysyntä ja tarjonta harrastepuolelle lisääntyy, mikä näkyy myös pakkaamoiden toiminnassa.

EU-tasolla aloitetaan 2022 siemensäädösten uusiminen. Vaikutus riippuu mm. siitä, tehdäänkö siemensäädöksistä asetus vai direktiivi(t) sekä tullaanko siemensäädöksissä soveltamaan valvonta-asetusta. Yksi lainsäädännössä vaikuttava tekijä on se, miten uusiin jalostustekniikoihin suhtaudutaan.

Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan vaikuttaa laajasti ja voimakkaasti maatalouteen ja korostaa huoltovarmuuden merkitystä. Siemenen kysyntään vaikuttaa mm. viljelijöiden taloudellinen tilanne sekä energian ja lannoitteiden hinnannousut. Tilanne saattaa alentaa siemenen kysyntää. Toisaalta viljan hinta on ennätyskorkea ja ennusteiden mukaan viljatonnin hinta on korkea syksyllä 2022. On odotettavissa, että Ukrainassa ei tuoteta yhtä paljon viljaa kuin normaalivuosina. Tämä vaikuttaa viljan kysyntään ja todennäköisesti sitä kautta myös siemenen kysyntään Suomessa, Euroopassa ja Euroopan lähialueilla.

Venäjän merkitys sertifioitujen siemenen vientikohteena on ollut vähäinen, mutta todennäköisesti Venäjälle ei tulevaisuudessa viedä siementä. Vaikka siemenvientiin ei kohdistuisi pakotteita, maksuvaikeudet saattavat käytännössä estää kaupan.

Taulukko 11. Ruokavirastoa koskevat suunnitellut toimenpiteet vuosina 2021–2025.

Toimenpide	Toteuttamisvuosi				
	2021	2022	2023	2024	2025
Ely-keskusten teemoittaminen	x	x	x	x	x
Riskiperusteisuuden vahvistaminen markkinavalvonnassa	x	x	x		
Etämyynnin valvonnan tehostaminen	x	x	x		
Viestintä	x	x	x	x	x
Uusien osien ottaminen avoimeen tietoon	x	x	x		
Pakkaamokatselmusten uudistaminen (riskiperusteisuus ja tiheyden muutos)	x	x	x		
Asiakkaille tutkimustulokset ja sertifiointipäätökset sähköisesti (jatkohakemus)	x	x	x		
SALLI-hankkeen siemenosiot		x	x	x	x
Mobiiliviljelystarkastus ml. siemenperuna	x	x	x		
Paikkatiedon käyttöönotto; selvitykset ja määrittelyn aloitus		x	x	x	x
Kasvipassin laajennus	x				
Siemenkauppalaan muutokset, mm. ohjeiden päivitys ja huomioiminen järjestelmissä	x	x			

RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Tämä asiakirja on laadittu ja allekirjoitettu sähköisesti.
Dokumentet har uppsatts och undertecknats elektroniskt.
This document has been digitally prepared and signed.

Ruokavirasto
PL 100, 00027 RUOKAVIRASTO
Puh. 029 530 0400 (vaihde)
ruokavirasto.fi
Y-tunnus: 2911686-7

Livsmedelsverket
PB 100, 00027 LIVSMEDELSVERKET
Tfn 029 530 0400 (växel)
livsmedelsverket.fi
FO-nummer: 2911686-7

Finnish Food Authority
P.O. Box 100, FI-00027 FINNISH FOOD AUTHORITY, FINLAND
Tel. +358 29 530 0400 (switchboard)
foodauthority.fi
Business ID: 2911686-7